

כל דרכי הקדוש ברוך הוא כולם לטוב ולתיקון העולם

טובים השנים מן האחד אשר יש להם שכר טוב בעמלם, אלו הם העוסקים בעולם הזה להוליד בנים, שבעבור אותן הבנים שהניחו יש להם שכר טוב בעולם ההוא, ובזכותם נוחלים אבותיהם חלק לעולם הבא^[ע] בוא וראה כמה חס הקדוש ברוך הוא על מעשיו, לפי שהוא רוצה שיתתקן כל איש ולא יהיה נאבד מעולם ההוא, הקדוש ברוך הוא נטע עצים בעולם הזה, אם הצליחו הרי טוב, לא הצליחו עוקרם ונוטע אותם אפילו כמה פעמים, ולפיכך כל דרכי הקדוש ברוך הוא כולם לטוב ולתיקון העולם.

זוהר חלק א' פרשת וישב - דף קפ"ז עמוד א'

התיקון להצדיק שלא זכה לבנים בעולם הזה

שאל רבי חייא זה שהוא צדיק בשלימות, ועמל בתורה יומם ולילה, וכל מעשיו לשמו של הקדוש ברוך הוא היו, ולא זכה לבנים בעולם הזה, כגון שהתיגע בזה ולא זכה, או שהיו לו ומתו, מה הם לעולם הבא, אמר לו רבי יוסי מעשיו הטובים והתורה שלמד מגינים עליו בעולם ההוא, אמר רבי יצחק עליהם כתוב (ישעי' נ"ו) כה אמר ה' לסריסים אשר ישמרו את שבתותי ובחרו באשר חפצתי ומחזיקים בבריתי, מה כתוב אחריו, ונתתי להם בביתי ובחומותי יד ושם טוב מבנים ומבנות, שם עולם אתן לו אשר לא יכרת, לפי שאלו יש להם חלק לעולם הבא, אמר לו ר' יוסי יפה אמרת וכך הוא, אבל בוא וראה צדיק תמים שהיו כל אותן המעלות בו ונשתלם כראוי, ומת בלא בנים, והרי הוא נוחל מקומו בעולם ההוא, צריכה אשתו להתיבם או לא, אם תאמר שצריכה להתיבם, הרי לבטלה הוא, כיון שהמת נוחל מקומו בעולם ההוא, אבל ודאי שצריכה להתיבם, לפי שאין אנו יודעים אם היה תמים במעשיו או לא, וגם אם תתיבם אשת הצדיק אין זה לבטלה, לפי שמקום יש לו להקדוש ברוך הוא עבור איש כזה שהיה בעולם ומת בלא בנים, ולא היה לו גואל בעולם הזה, וכיון שמת צדיק תמים שנוחל מקומו בעולם ההוא ואף על פי כן אשתו מתיבמת, בכך יבוא איש ההוא שלא היה לו גואל ויתתקן ביבום הזה, ובין כך ובין כך הקדוש ברוך הוא מכין לו מקום, שיעמוד שם עד שימות צדיק תמים, ועל ידי יבום אשתו יתתקן הוא בעולם.

זוהר חלק א' פרשת וישב - דף קפ"ז עמוד א' זיו הזוהר

עב. אם הניח בן טוב ולא רשע.

זוהר חלק ד' פרשת קרח - דף קע"ז עמוד א'

סוד בדינים הנסתרים של הקדוש ברוך הוא

רבי יוסי אמר כתוב (איוב ל"ד) כי פועל אדם ישלם לו וכארח איש ימצאנו, מקרא זה סוד הוא בדינים הנסתרים של הקדוש ברוך הוא, כי פועל אדם ישלם לו, להיות נידון בדינו על אותן המעשים שעשה האיש בעולם הזה, ובארח איש ימצאנו, שמעלים אותו לידון כפי מעשיו, להיות נאבד מן העולם [על שלא הניח זרע]. מה כתוב אחריו, מיפקד עליו ארצה ומי שם תבל כלה, מיפקד עליו ארצה, זה הוא אחיו הגואל אותו, ומי שם תבל כלה, שבונה בית אחיו בונה בגין העולם ותיקונו וישובו, מה כתוב אחריו, אם ישים אליו לבו רוחו ונשמתו אליו יאסף, אם ישים אליו לבו, זה האיש שהמצוה עליו לבנות בנין הזה, צריך לכוון לבו ורצונו עבור תיקון מת ההוא, מכאן נלמד שאם זה האיש יבוא על אותה האשה בשביל יופיה ותאותו אליה, הרי בנין העולם אל יבנה, מפני שרצונו ולבו לא נתכוון עבור תיקון המת, ולפיכך כתוב אם ישים אליו לבו, שיכוון ברצון הלב אליו, אז רוחו ונשמתו אליו יאסף, שיהיה נמשך אליו להבנות בעולם הזה, מה כתוב אחריו, ינוע כל בשר יחד ואדם על עפר ישיב, ינוע כל בשר יחד, שהגוף ההוא וכל הבשר ההוא ירקב בעפר, ועתה אדם על עפר ישוב, היינו התחדשות הבנין במקדם, וישוב על העפר בנין של גוף האחר כמו שהיה בתחלה, ועל כן רוחו ונשמתו בידי הקדוש ברוך הוא, שהוא חס על האנשים שלא יאבדו מעולם הזה ומעולם ההוא.

זוהר חלק ד' פרשת חקת - דף ק"פ עמוד א'

מי שמבטל דבר מן התורה כאילו החריב עולם שלם

ונגשה יבמתו אליו לעיני הזקנים וחלצה נעלו מעל רגלו וגו', פתח רבי אלעזר ואמר (רות ד) וזאת לפני ישראל על הגאולה ועל התמורה וגו' שלף איש נעלו ונתן לרעהו, מקרא זה יש לעיין בו, אם אותן הקדמונים עשו הסכמה זו על פי דין התורה, ובאו האחרונים ובטלוהו, מפני מה בטלוהו, והרי מי שמבטל דבר מן התורה כאילו החריב עולם שלם, ואם אין הוא בדין התורה אלא הסכמה בלבד מפני מה נעל כאן, אלא ודאי בדין תורה כך היה, ובסוד עליון נעשה הדבר, ולפי שהקדמונים היו חסידים וזכאים היה ענין זה בהתגלות בניהם, ומשרבו רשעים בעולם בטלו דבר זה להיות הקנין באופן אחר^[עג] כדי להסתיר הענינים שהם בסוד עליון^[עד].

סוד מצות יבום

בוא וראה כתוב ויאמר אל תקרב הלם של נעליך מעל רגליך וגו', וכי מה ענין של נעל כאן, אלא כך דרשו שפקד עליו על האשה להפרש ממנה, ולהזדווג במקום אחר של אור הקדוש העליון, והיא השכינה, ונעל ההוא העבירו מעולם הזה והעמידו בעולם האחר^[עה]

זיו הזוהר עכשיו נעשה הקנין על ידי כנף בגד, כי כנ"ף על מדת המלכות והשכינה עלמא דנוקבא. ונע"ל מספר אחד למו. **עד**. כי נעל מורה ומרמז **עה**. פירוש שפעולת חלוצת הנעל באשה הי' למען

ולכך כל מה שנותן המת לאיש בחלום הוא טוב^[עז] נוטל כליו מן הבית כגון המנעלים הוא רע, מה הטעם, לפי שהעביר רגליו שהן קיום האיש מעולם הזה, ואסף אותם לעולם אחר, מקום שהמיתה שורה בו, וכתוב (שיר ז') מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב, וסוד הדבר בין החברים הוא^[עז] וזה כאשר המת נוטלם, אבל בזמן שהחי שולף נעלו ונותנו לאיש אחר בשביל לעשות קנין, זה עושה בגזרה שלמעלה^[עח] נעל של חליצה כדמיון נעל האחר [שלמעלה] והכל סוד אחד^[עט] בוא וראה מת שהוא שנסתלק מן העולם בלא בנים, בת נדיב היא אינה מאספת לאיש הזה אצלה, והוא הולך להטרד בעולם שלא ימצא מקום, והקדוש ברוך הוא חס עליו ופקד על אחיו שיגאל אותו, שישוב ויתתקן בעפר אחר^[פ] כמו שכתוב (איוב ל"ד) ואדם על עפר ישוב, וזה נתבאר, ואם זה הגואל אינו רוצה להקים לאחיו בעולם הזה, צריך לקשור נעל אחד ברגלו, ואשה הזאת תתיר אותו ותקבל לאותו הנעל אצלו, מפני מה נעל, אלא לפי שהנעל הזה בשביל המת הוא^[פא] וניתן ברגל אחיו החי [שיגאלנו], ואשה זו לוקחת אותו הנעל אצלה, להראות שהרי מת הזה יחזור בין שאר החיים על ידי פעולה זו^[פב] והרי זה בהפוך מהנעל ההוא שנוטל המת מן החי, שעכשיו זה הנעל נוטל החי מן המת^[פג] [להחזיר המת בין החיים], ובלי הפעולה של חליצת זה הנעל מת הזה אינו הולך בין שאר החיים^[פד] והאשה נוטלתו אצלה להראות שהאשה ההיא עטרת בעלה תקחה ותקבל אותו אצלה^[פה] וצריכה להשליך זה הנעל בהכאה על הארץ, להראות שישתכך בקבר גופו של זה המת, והקדוש ברוך הוא בזמן הזה או לאחר זה הזמן ירחם עליו ויקבל אותו לעולם אחר, ועוד תרמו הבאת זה הנעל בידי האשה על הארץ, להראות שהרי יבנה מת הזה בעפר אחר של עולם הזה, ועתה ישוב גופו לעפרו שבא משם בתחלה^[פז] ואז אשה הזאת מותרת לעשות זרע אחר, וזה נתבאר.

זיו הזוהר

על ידי שתתיבם אשתו הוא מוקדם להתגלגל בנקל בזה הולד אשר תלד. **פב.** שפעולת חליצת הנעל מורה שניטלה מכאן תקותו ותקנתו של המת כגאולת אחיו, ועתה הוא מוכרח לבקש מקום אחר שיוכל להתגלגל בין שאר החיים כפי שיגזרו וירחמו עליו מן השמים, וזה לא ניחא להמת כי אין זה דבר קל וגם יוכל להמשך זמן רב. **פג.** פירוש כיון שהמת קשור ברגל אחיו החי בקשר אחוה מה שחולצת הנעל מרגל היבם נחשב כאילו חולצתו מן המת. **פד.** כי עד החליצה הוא מקושר עם אחיו ומצפה להתתקן על ידי גאולתו בנקל ובזמן קרוב. **פה.** פירוש שהשכינה שהיא נעל דלעילא תרחם עליו לתת לו מקום לעמוד שם עד ששיג מקום בין שאר החיים לבוא בגלגול, וזה יתכן לפי רמז הראשון שנזכר לעיל שהנעל מורה על השכינה. **פז.** זה יתכן לפי רמז הבי' שנזכר לעיל שהנעל מורה גם על המת.

העבירו מעולם הזה, היינו שלא יתדבק עוד באשה שבעולם הזה, והעמידו בעולם אחר היינו לעילא בעלמא דדכורא, לגרום שם השפעת שפע להנעל דלעילא, היינו למדת המלכות והשכינה הקדושה. **עו.** בגמרא איתא חוץ מן העפר. **עז.** בת נדיב היינו השכינה הקדושה. **עח.** פירוש שבפעולה זו מראה המקנה והקונה שכך היא גזרה שלמעלה נגזרה מן השכינה שנקראת נעל שזה העולם מתנהג על ידה, וזהו כעין שבועה בשם. **עט.** פירוש שזה הנעל רומז גם כן על הנעל דלעילא השכינה בת נדיב, וכמו שיתבאר הלאה שהמת מתקשר באחיו החי ומבקש להתתקן על ידו להקים שמו בישראל, ועל ידי זה יזכה לחסות תחת כנפי השכינה נעל דלעילא. **פ.** היינו בגוף אחר בגלגול. **פא.** פירוש שזה נעל החליצה מלבד מה שהוא מורה ומרמז על הנעל דלעילא כנזכר לעיל עוד הוא מורה גם על המת שהוא מצפה להתתקן על ידי גאולת אחיו, כי

זוהר חלק ד' פרשת שלח - דף קע"ה עמוד א'

אתם תמחו זכרונו של עמלק למטה, ואני אמחה זכרונו למעלה

זכור את אשר עשה לך עמלק וגו', אמר ר' יצחק מה הטעם של זכירה זו, אלא לכן שפרץ גדר ונשכו הכלב, כל זמן שאביו רוצה להוכיח לבנו, היה אומר זכור תזכר כאשר נשך אותך הכלב, (בשלח טו.) ואמר רבי יצחק כתוב תמחה את זכר עמלק, וכתוב (שמות יז) כי מחה אמחה את זכר עמלק מתחת השמים, אלא אמר הקדוש ברוך הוא אתם תמחו זכרונו למטה, ואני אמחה זכרונו למעלה.

זוהר חלק ג' פרשת אמור - דף פ"ט עמוד א'

עתיד הקדוש ברוך הוא ללבוש בגדי נקמה על אדום, שהחריבו ביתו ושרפו ההיכל והגלו לכנסת ישראל בית האומות

אמר רבי אבא כתוב (ישעי' ס"ג) מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה וגו', מי זה בא מאדום, עתיד הקדוש ברוך הוא ללבוש בגדי נקמה על אדום, שהחריבו ביתו ושרפו ההיכל והגלו לכנסת ישראל בית האומות, ויעשה בהם נקמת עולם, עד שיהיו נמצאים כל ההרים מן הרי העולם מלאים הרוגי עמים, ויקרא לכל עוף השמים עליהם, וכל חיות השדה יזונו מהם י"ב חודש, ועופות השמים שבע שנים, עד שלא תסבל הארץ באשם, זה שכתוב (שם ל"ד) כי זבח לה' בבצרה וטבח גדול בארץ אדום, עד שאותן הבגדים יומאסו, זה שכתוב (שם ס"ג) וכל מלבושי אגאלתי, חמוץ בגדים מבצרה, לפי שממנה יצאו המוני העולם לצבוא על ירושלים, והם התחילו לשרוף ההיכל, ובני אדום הרסו החומות וערו אבני היסוד, זה שכתוב (תהלים קל"ז) זכור ה' לבני אדום את יום ירושלים האומרים ערו עד היסוד בה, זה הדור בלבושו, באותן בגדי נקמה שעתיד ללבוש, צועה ברוב כחו, מהו צועה, מתבר, כמו שכתוב (תהלים מ"ה) עמים תחתיך יפלו וגו', אמרו ישראל לישעיה, מי הוא זה שיעשה כל כך, פתח ואמר (ישעי' ס"ג) אני מדבר בצדקה רב להושיע, זה שהוא רב להושיע, זה שכתוב בו (תהלים נ"ג) אוהב צדקה ומשפט, הוא צדקה ממש והוא רב להושיע, וכל כך למה, לפי שגרסו לכנסת ישראל להיות שכבת לעפר בגלות ולנפול לארץ, כמו שכתוב (עמוד ה') נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל, ובעבור זה ילבש הקדוש ברוך הוא בגדי נקמה עליהם לטמא אותם בהרג רב, ככתוב וכל מלבושי אגאלתי.. לפי שהיא שוכבת לעפר והקדוש ברוך הוא יבקש להקימה, זה שכתוב (ישעי' ס') קומי אורי כי בא אורך וכבדו ה' עליך זרת, ברוך ה' לעולם אמן ואמן.

רועה הנאמן זוהר חלק ג' - דף ער"ה עמוד ב'

מרגלים שהוציאו שם רע על ארץ ישראל מתו, ומי שמוציא שם רע על השכינה כל שכן שלוקים בנשמותיהם

וענשו אותו מאה כסף וגו' ולו תהיה לאשה לא יוכל לשלחה כל ימיו, מצוה זו לדון בדין מוציא שם רע, זה שכתוב וענשו אותו מאה כסף ונתנו לאבי הנערה כי הוציא שם

רע על בתולת ישראל, זהו לאחר הנשואין שאומר לא מצאתי לכתך בתולים, ואין כל שם רע שוה, כי המרגלים שהוציאו שם רע על הארץ נענשו בשבילה ומתו ולא זכו לה, והאשה קרקע היא בארץ, כמו שדרשו אסתר קרקע עולם היתה, ואיך נוכל לומר שם רע עליה שנטמאה באחשורוש, הלא זכתה שיתלבש בה רוח הקודש, כמו שכתוב (אסתר ה') ותלבש אסתר מלכות, והרי אמר הקדוש ברוך הוא (ישעי' מ"ב) אני ה' הוא שמי וכבוד לאחר לא אתן ותהלתי לפסילים, ורוח הקודש היינו השכינה שנקראת ש"ם ונתלבש בו אסתר.. שעל השכינה נאמר ומלכותו בכל משלה, ולאחר שנתלבש בו אסתר שלטה על אחשורוש ואומתו, ונאמר בהם (אסתר ט') והרוג בשונאיהם^[פז] ואפשר תאמר שנתיחד עמה שהיו בחדר אחד, חס ושלום, אלא כדמיון שהיה ביוסף שנאמר בו ותנח בגדו אצלו, ולא לבושו אלא בגדו, מלשון (ישעי' כ"ד) בוגדים בגדו, וכאן יש סוד גדול^[פח] ובשביל זה אסתר מלשון של סתר, ככתוב אתה סתר לי, השכינה הסתירה לה מאחשורוש, וניתנה לו שירה במקומה, והיא חזרה לשבת בחיקו של מרדכי, ומרדכי שהיה יודע שם המפורש ושבעים לשון עשה כל זה בחכמה, ולפיכך דרשו חכמי המשנה שיש לו לאיש קודם שמתיד עם אשתו לדבר עמה, לפי שאפשר שידה נחלפה באשתו, וכל זה באשה שהיא מעץ של עץ הדעת טוב ורע, אבל אם היא מהשכינה אין לה שנוי, זה שכתוב (מלאכי ג') אני ה' לא שנית, אני, זו השכינה ואין לה פחד מכל צדדים אחרים, זה שכתוב (ישעי' מ') כל הגוים כאין נגדו, ובמקום שהשכינה שם הרבה סגולות שם, ולפי שאסתר נתלבשה בה השכינה, ראויה היתה לעשות עמה כמה סגולות, כדמיון שרה שהקדוש ברוך הוא שמר אותה מפרעה, לבעבור השכינה שהיתה עמה, ואפילו בגדיה ותכשיטיה בכולם עשה הקדוש ברוך הוא סגולות לבעבור השכינה, ובשביל זה כשבא פרעה לנגוע בסנדלה הכה אותו, וכמו כן בכל תכשיטין שלה, שמכל תכשיט ותכשיט שרצה לנגוע כן הכה אותו, עד שנפרש ממנה טמא ההוא והחזירה לבעלה, ואם בתכשיטין שלה כך כל שכן מי שנוגע בהגוף ואפילו באצבע שלה לבעבור יחוד, על זה כתוב (במדבר א') והזר הקרב יומת, שהקדוש ברוך הוא אין נותן לו רשות לגשת אליה, זה שכתוב אני ה' הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן, ולפיכך לא כל שם רע שוה, מרגלים שהוציאו שם רע על ארץ ישראל מתו, ומי שמוציא שם רע על השכינה^[פט] כל שכן שלוקים בנשמותיהם, כי אלו שהוציאו שם רע על הארץ לקו בגופם, ומיתת גופם מתו^[צ] אבל מי שמוציא שם רע על השכינה הנשמה שלהם תענש, וזה למי שיודע סוד זה ועיניו פתוחות, אבל מי שעיניו סתומות אין לו עונש כל כך, ומה שחכמי המשנה העמידו הלכה שאשה אנוסה מותרת לבעלה^[צא] ודאי איסור והיתר של המשנה אינה מדברת אלא בעיני איש

זיו הזוהר

ידי שם שידה במקומה בתמונתה להרגיע להאחשורוש. **פט.** כונתו שהוצאת שם רע על אסתר נוגע להשכינה כיון שנתלבשה אסתר בקדושת המלכות שלמעלה. **צ.** זה דלא כשיטת התלמוד בסנהדרין. **צא.** ואמרו היתר זה גם על אסתר, ומבאר הזוהר דלא שייך לומר כך על אסתר, אשה שהיא מעץ החיים, אפשר המכוון שבכחה

פז. מכל זה מוכח שאין לומר כמו שנזכר בתלמוד ומדרש שאסתר נטמאה באחשורוש ושנחשבה אנוסה וקרקע עולם, אלא שהזוהר שיטה אחרת לו על פי סוד. **פח.** שיוסף וכן אסתר לא היו ביכולתם להנצל מטומאה בלי עצה זו, שהכניס יוסף על ידי שם שר במקומו כתמונתו להרגיע לה, ואחר כך נזרע לה הדבר, וכן היה באסתר שהכניס מרדכי על

ואשתו שהיא מעץ הדעת טוב ורע, אבל אשה שהיא מעץ החיים אין דינה כמו אלו שהן מעץ של עץ הדעת טוב ורע, שאלו אשר הן מעץ החיים צדיק וטוב לו, ועליו נאמר (משלי י"ב) לא יאונה לצדיק כל און, ולא לבת זוגו הצדקת, כמו שנלמד משרה שהיתה בבית פרעה, ולא היה לו רשות להתקרב אליה, ומי שהוא צדיק ורע לו, היינו זה שהוא מעץ הדעת טוב ורע, שלפי שרע עמו אין צדיק אשר לא יחטא בהוא רע לאחר שהרע עמו, רשע וטוב לו, זה הוא שנתגבר בו יצר הרע על יצר הטוב, עליו נדרש וטוב לו, שהטוב הוא תחת רשותו, ולפי שהרע שולט בו על הטוב רשע הוא, כי זה שגובר הוא נוטל את השם, רשע ורע לו, אל אחר סמא"ל, ורע לו, סם המות שלו עבודת כוכבים ומזלות (תהלים נ"ד) תמות רשע רעה, ולפיכך אנוסה אין היא אלא אם יש בה תערוכת מנשמה ההיא של טוב ורע.

זיו הזוהר

לקבל הארה קדושה ממדת התפארת, אבל צריך איש הדבוק בעץ החיים דהיינו צדיק וטוב לו כמו עיון, או אפשר כונתו על אשה שהיא בת זוגו של שמבאר לקמן.